

Qarabağın sənətkarlar nəslİ: Tarzən Asimin ulu babası Aşıq Valeh - I YAZI

Bizim az yaşlı amma çox tanınmış bir qarabağlımız var! Tarı ustadlardan heç də əskik çalmır. Adı Asim, soyadı Pirimovdur. Mən onu şəxsən tanıyan-da 11-12 yaş olardı ya olmazdı. 2016-cı ildə Qara Qarayev adına "Təhlil və İfa Edir Gənc Musiqçilər" III Respublika Elmi-İfaçılıq Müsabiqəsində laureat adına layiq görüldə bu haqda ilk yazan mən olmuşdum.

Daha sonra bu balaca istedad 2017-ci ildə Türkiyənin Kocaeli şəhərində "23 nisan Çocuklar Günü" münasibətilə diplomla təltif olundu.

Həmin il Gürcüstanın Kobuleti şəhərində keçirilən "Harira" müsabiqəsində Azərbaycanı təmsil etdi burada birinci yerə və laureat adına layiq görüldü. 2018-ci ildə Bakıda italyanların keçirdiyi "Testene Art Baku" müsabiqəsində iştirak etdi və ikinci yerə layiq görüldü. Burada da diplom və medalla təltif olundu. Uzun sözün qıssası, Asimin ən xırda uğuru yazdım.

Bir gün Asim təklif etdi ki, babam usta tarzən Qurban Pirimovla, onun nəticə olan mündən maraqlı bir yazı hazırlayın. Anladım nə deyir...Babasının yolunu davam etdirmək istəyini hamıya duyurmaq fikrindədir. Söz verdim ki, bir gün o yazını hazırlayacam. Və o gün bu gündür.

Deməli bu gün mənim yazımın 2 qəhrəmanı vaqr, biri tarixləşmiş ustad sənətkar, böyük tarzən Qurban Pirimov, digəri isə tara olan genetik sevgisi ilə yaşına uyğun olmayan uğurlara imza atan, nəticə tarzən Asim Pirimovdur.

Asimlə söhbət edəndə danışdı ki, musiqiyə, tara böyük həvəsini hələ balaca ikən evdə hamı bilirdi, 5 yaşındaartıq valideynlərimə bir neçə musiqi aləti almışdım. Nağara, qarmon, tütək... Amma evimizdə Qurban babam haqqında söhbətləri eşidəndən sonra marağım yalnız bir alətə- tara oldu. Bilirsiniz, Asim babası haqqında nələrdən eşidib bu yaşa qədər? Onda əvvəldən başlaya...

Bilmirsinizsə, biz deyək siz dinləyin: Deməli, Qarabağın Abdal -Gülablı kəndində (Ağdam rayonu) Kərbəlayi Səfi adlı çox məşhur bir aşiq olur. El arasında onu Aşıq Valeh deyər çağırırmışlar. Bu aşiq doğulduğu 1722-ci ildən etibarən, yeni, körpə ikən səsi ilə Qarabağda ad çıxarmışmış. Səkkiz yaşlarında atası onu

nün hörmətli sənətkarlarından olan Aşıq Səmədin yanına gedir və ona şeyirdlik edir. Aşıq Səməd Valehin saza-sözə olan həvəsini nəzərə alaraq aşiqliq sənətinin ən incə sirlərini belə ona öyrədir. Bundan sonra ustad öz istedadlı şagirdini məclislərə, mərəkələrə aparır, onu sınaqlardan çıxarır. Hətta deyilənə görə Valeh təxəllü-

sab olunur. Aşıq Xaspoladın dediyinə görə Aşıq Valehin külliyyatı 1905-ci ildə millət davasında ermənilər tərəfindən yandırılma da, qorunub saxlanan əsərlərindən qalıb. Aşıq Valeh Aşıq Qurbani-dən sonra aşiq havalarının bəstələyicisi kimi də tanınmışdır. Onun yaratdığı havalardan "Zil qaytağı", "Qaytağı" (buna "Qarabağ dubeyti" də deyirlər), "Baş sarıtel", "Orta sarıtel", "Qarabağ şikəstəsi", "Qarabağ ləngəri", "Yeltək", "Bayramı" və b. adını çəkmək olar

Aşıq Valehin yaratdığı aşiq havalarını aşiqqlarla bərabər Qarabağın şah sənətkarları olan Seyid Şuşinski, Cabbar Qarayağdıoğlu, Xan Şuşinski, Arif Babayev, Sara Qədimova, Səxavət Məmmədov və digər yüzlərlə xanəndə zərb muğamlarımızın ardınca və ya fərdi olaraq oxuyublar. Bu havaların hər biri könlüleri rıqqətə gətirən bir musiqi kimi bu gün də gənc ifaçılarımız tərəfindən xalq mahnısı kimi səslənməkdədir.

Deməli, bu nəsil genetik olaraq özlərini incəsənətə həsr etmiş adamlardı. Beləki, Aşıq Valehin atası Məhəmməd, Məhəmmədin atası Mehdi, Mehdi'nin atası şair Məmməd, Məmmədin atası Aşıq Gü-lüm, Gü-lümün atası Aşıq Cünun, Aşıq Cünunun atası Nabati təxəllüslü ilə şöhrət tapmış Aşıq Fərman olub.

Əziz oxucularımız əgər Aşıq Valeh yaradıcılıq diqqətinizi çəkdisə Salman Mümtaz, Firudin Köçəri, Həmid Araslı, Əhliman Axundov, Məmməd Hüseyin Təhmasib, Paşa Əfəndiyev, Famil Mehdi, Mürsəl Həkimov, Azad Nəbiyev, Məhərrəm Qasımlı, Mahmud Allahmanlı, Həsən Şıxavəndli, Almara Nəbiyeva, Məhərrəm Hüseyli və b.-nin aşiq haqqında tədqiqatlarını mütləq oxuyun!

P.S. II yazımda bu gün dünyasını dəyişmiş ustad tarzən Qurban Pirimovdan da danışacağıq... Bizi izləyin!

öz kəndlərində yaşayan Molla Mahmudun yanına qoyur, mükəmməl savad verməsini xahiş edir. Sonra təhsilini Şuşa qəriyəsində alır. 14 yaşlarında ikən Qurani başa vurur, lakin molla olmaqdan imtina edir.

Özü demiş:

**Səkkizdə, doqquzda Qurani seçdim,
On yaşında yaxşı-yamanı seçdim.
On birimdə Quran kitabı seçdim,
On beşimdə sarım oldu sevdaya.**

Hansı sevdaya? Bunu da indi biləcəyik!

İlk sənət dərşini dövrünün tanınmış sənətkarlarından olan doğma babası şair Məhəmməddən və Aşıq Güllü ilə Aşıq Cünundan alır. Atasının razılığı ilə dövrü-

sünü də şeyirdinə ustadı Aşıq Səməd vermişdir. Çünki Valeh -valeh olmaq, vurulmaq, sevmək mənasında olmaqla, gənc yaşlarında gözəl bir qıza bənd olması da şairin şeyirlərində öz əksini tapır.

Tədqiqatçılar onu da nəql edirlər ki, 100 il (başqa məlumatlara görə 93 il) ömür sürmüş ustad Aşıq Valeh Molla Pənah Vaqifin müasiri və yaxın məsləkdaşı olmuş, eyni dövrdə yaşayıb və yaxın münasibətləri olub.

Bu şəhirlə ses-söz sahibi yenilməz bir saz və söz ustadı kimi deyişmə meydanlarında dəfələrlə sınaqaraq qalib olduğu təsdiqlənir. Buna misal "Valeh və Zərnigar" dastanı və onun qocalıq vaxtı İranda rəqibini bağlamasıdır. Onun bu deyişmələri aşiqqlər tərəfindən dillər əzbərinə çevrilib, indi də ən maraqlı dastanlardan he-